

Az ELTE Tanító- és Óvóképző Karának az egyetemi rangsor- számításánál megjelenő kari sajátosságai

Készítette Dr. Lénárd András stratégiai ügyekért felelős dékánhelyettes

Bevezető

Az ELTE Tanító- és Óvóképző Kara elkötelezett az ELTE minőségfejlesztési alapelvei, törekvései mellett. Komoly erőfeszítéseket tettünk és teszünk a jövőben is azért, hogy az ELTE megőrizze és tovább erősítse pozícióit a nemzetközi és hazai felsőoktatási rangsorban.

Az ELTE 2022-ben megfogalmazott stratégiai céljai között kiemelt helyet kap a kari sajátosságok, erősségek figyelembevétele. Az ELTE karai sok tudományterületet fednek le, ezáltal sok nézőpont, megközelítés, specifikum él egymás mellett, hozzájárulva az Egyetem sikereihez. Nehéz azonban egységes értékelési szempontokat alkalmazni a kari sajátosságok megítéléséhez. A különböző egyetemi rangsorszámítási metódusok ennek ellenére leginkább globális mutatók alapján ítélik meg egy-egy felsőoktatási intézmény teljesítményét. A különböző rangsorszámítási eljárások más és más területekre helyezik a fókuszot, ettől függően az egyes rangsorok eltérő eredményeket jelenítenek meg, a szempontoktól függően előnyösebben, vagy hátrányosabban besorolva az egyes felsőoktatási intézményeket. Igaz ez a karok megítélésére is: bizonyos mutatók a kari erősségeket helyezik előtérbe, még mások a gyengeségeket. A továbbiakban szeretnénk bemutatni néhány, az ELTE Tanító- és Óvóképző Karára jellemző karspecifikus szempontot, tényezőt:

A tanító- és óvóképzés szakterületi rangsora

Talán kevésbé került fókuszba az elmúlt évek összegyűjtött kommunikációjában az a tény, hogy az ELTE Tanító- és Óvóképző Kara évek óta töretlenül vezeti a magyar szakterületi rangsort a tanítóképzés és az óvodapedagógusképzés területén egyaránt. Ez természetesen lehet egy jogos elvárás is, mivel a Kar az ország legnagyobb és legeredményesebb tudományegyetemének kötelékében működik. A felsőoktatási rendszer radikális átalakítása azonban igen nehéz helyzetet hozott az állami fenntartású tanítóképzéssel és óvodapedagógus képzéssel foglalkozó intézmények számára.

Egyrészt a szűkülő felsőoktatási piacon (évente országosan mintegy 8-14 %-kal csökken az erre a területre jelentkezők száma) évről évre újabb intézmények jelennek meg, növelve a kínálatot. Legutóbb a Pannon Egyetem kezdte meg a képzést ezen a területen, földrajzi elhelyezkedéséből adódóan igen nagy területet lefedve, illetve a Milton Friedman Egyetem kapott engedélyt tanító- és óvóképzés beindítására.

Másrészt az ELTE TÓK vetélytársai, melyek túlnyomórészt egyházi fenntartásúak, emelt normatívával, a TÓK-énál jóval nagyobb volumenű finanszírozással működnek. A finanszírozás többek között erőteljesen hat az oktató/hallgató arányra, mely a TÓK-on emiatt magas, ami a rangsorszámításnál is hátrányt jelent.

Mindezek ellenére a TÓK 2022-ben is vezeti mind a tanítóképzés, mind az óvodapedagógusképzés országos rangsorát. Ezen felül kiemelendő még, hogy az országosan csökkenő hallgatói létszámadatok mellett az ELTE Tanító és Óvóképző Kara a 2022-es felvételi időszakban azon karok közé tartozik, amelyek növelni tudta hallgatói létszámukat, továbbá a szűkülő piacon növelni tudta részesedési arányát a versenytársakkal szemben: 2022-ben tovább javítottunk az tanító- és óvóképző intézmények közötti felvételi arányszámainkon. (Forrás: ELTE VIRChart 2022.)

Az ELTE TÓK köznevelési jelentősége és súlya a módszertani kutatásokban. A tudománymetria Karra vonatkozó specifikumai

Mivel döntően a köznevelés számára képzünk pedagógusokat természetes, hogy az ELTE TÓK-on összpontosulnak a kora gyermekkorral kapcsolatos, főként módszertani irányultságú kutatások. A közelmúlt oktatási vonatkozású fejlesztéseinek aktív résztvevői, nem egyszer kidolgozói, irányítói voltunk. A Karhoz kapcsolható a Nemzeti alaptanterv 2020-as korszerűsítések több területe és mozzanata. Ugyancsak jól jelzi a módszertani kutatások volumenét, hogy közel 100 kari közreműködéssel létrejött oszrágosan használt, akkreditált tankönyv, segédkönyv, módszertani útmutató fejlesztése köthető az ELTE Tanító- és Óvóképző Karához. Az oktatói összetételben dominál a köznevelési tapasztalat, végzettség, ami hatalmas társadalmi hasznossággal bír, viszont néhány egyetemi ragsorszámításnál figyelembe vehető paramétert hátrányosan befolyásol azáltal, hogy ezen produktumok tudománymetriai mutatói viszonylag alacsonyak. Számos területen a Kar országos, illetve nemzetközi téren is jelentős, sokszor megkerülhetetlen tényező. Ugyanez vonatkozik a digitális tananyagokkal kapcsolatos fejlesztésekre is: sajnálatos módon a digitális tananyagok, MOOC-ok, webináriumok, bár a nyomtatott publikációk közönségének többszörösét érik el, jóval kisebb súlyúak, illetve egyáltalán nem jelennek meg a rangsorszámítás során is felhasznált publikációs besorolásokban.

Sajnálatos, többször tapasztalt tény az is, hogy bár a kora gyermekkor kutatása nemzetközi téren felértékelődik, sokszor érzünk még hátrányt a publikációk befogadása, értékelés során a csecsemő-és kisgyermekneveléssel és az óvodapedagógiával kapcsolatos publikációk terén. E területek tudományos presztízse látens módon még mindig alacsonyabbnak tűnik több esetben.

A személyi összetétel kari sajátosságai

Mint fentebb említettük, a Kar oktatói igen jelentős munkatapasztalattal és módszertani tudással rendelkeznek. Főleg a csecsemő- kisgyermeknevelés, illetve az óvóképzés területén jelent problémát, hogy bár oktató gárdánk jól felkészült, országosan elismert szakemberekből, szaktekintélyekből áll, a tudományos minősítettség aránya alacsonyabb a megkívántnál. Ennek oka, hogy e két korosztályt érintő speciális doktori képzés nincs. (egyedüli lehetőségként a komplexebb, kora gyermekkori műhelyek jelentkeznek, de ezekben is gondot jelent a kompetens témavezető biztosítása). Sokszor előáll az a speciális helyzet, hogy az egyik legjobb szakember az adott területen éppen az, akinek tudományos fokozatot kellene szereznie. További nehézség, hogy a fiatal kutatói réteg (mely az utánpótlást, illetve a minősített oktatók számának növelését célozná) meglehetősen szűk, főként ezeken a területeken, hiszen itt a szakmai tapasztalat nem váltható ki pl. doktori tanulmányokkal. A már említett publikációs nehézségek és a magas hallgató/oktató arány is a minősített oktatók arányszámának növelése terén jelent problémát.

A lemorzsolódás kedvező arányszámai és a kari lemorzsolódás-elleni stratégia

A kari lemorzsolódási adatok évről-évre viszonylag kedvezőek (bár tudjuk, amennyiben egyáltalán lemorzsolódásról kell beszélnünk, az javítandó tényező), mind az ELTE vonatkozásban, mind országosan. Bár a pedagógusképzésben a lemorzsolódás igazi veszélye a diplomaszerzés után jelentkezik, arányszámunk az utóbbi néhány évben az ELTE viszonylatában alacsonynak tekinthető. Mindezek ellenére számos intézkedést hoztunk ennek az aránynak a még alacsonyabbra szorítására, illetve átfogó stratégia is kidolgozásra került. Az ELTE Tanító- és Óvóképző Karára jellemző személyes légkör, a hallgatók követése, empátia, a generációs sajátosságok figyelembevétele pl. a kommunikáció terén, egyénre szabott segítőprogramok, valamint egy jövőben felállítandó segítő-hálózat garantálná a még jobb arányt.

Összegzés

A felsorolt szempontok, kari erősségek bemutatása mindenképpen segítheti az összegytemi adatok, rangsorszámításnál figyelembe vehető tényezők árnyaltabb értelmezését. Természetesen mindent megteszünk továbbra is a minőségfejlesztési szempontok maradéktalan érvényesítésének érdekében, maradéktalanul elkötelezettek vagyunk az összegytemi érdekek minél hatékonyabb érvényesítésében, de kérjük adott esetben a speciális szempontjaink mérlegelést is.